

Luka Janeš, Štefanija Kožić

Bioetika i aporije psihe

Bioetika i aporije psihe transdisciplinarni je projekt dugogodišnjeg vijeka i široka značaja. Dosad je iznjedrio mnogobrojne javne događaje, tribine, međunarodne simpozije, nastavne programe i razne društvene inicijative vezane uz promicanje mentalnog zdravlja i napose destigmatizaciju osoba sa psihičkim izazovima i poteškoćama. Također i vrijedne opsežne publikacije – tri zbornika radova i također tri temata objavljena u znanstvenim časopisima. Stoga nam je velika čast i radost što u ovome posebnom tematskom broju časopisa *Jahr – European Journal of Bioethics* nastavljamo uhodanu tradiciju, imajući priliku predstaviti radove nastale na osnovu izlaganja tijekom 8. Međunarodnog transdisciplinarnog simpozija *Bioetika i aporije psihe*. Glavni organizator skupa bio je Centar za bioetiku Fakulteta filozofije i religijskih znanosti Sveučilišta u Zagrebu, a održan je 9. i 10. svibnja 2024. u dvoranama Fakulteta na Jordanovcu.

Simpozij je okupio sudionike iz trinaest zemalja, a brojna izlaganja oslonjena o glavnu temu ovogodišnjeg skupa, „empatija i mentalno zdravlje”, navode nas na zaključak da smo kao civilizacija, korak po korak, dogurali do značajnog porasta javnog interesa i prepoznavanja paradigme nerazdvojne veze empatije i zaštite mentalnog zdravlja – ukazujući na zrelost i spremnost suočavanja s mnogobrojnim izazovima po mentalno zdravlje, navirućima u doba mehanizacije i virtualizacije osobe, kao i načelno hiperprimjene tehničkih instrumenata, koja iziskuje adekvatnu aktualnu orijentaciju. Empatija, svojevrsna fuzija kognitivnih i sentimentalnih elemenata pokretača osobe, nosi bitan znanstveni, bioetički, filozofski, kulturni i duhovni značaj istraživačke oaze i praktične primjene napose u pomagačkim i skrbničkim djelatnostima. U ovom tematu na tom tragu raspravljaju Bojana Brajkov i Koshy Tharakans radom pod naslovom „A ‘Pathless Land’ of Compassion: An Ethical Perspective of Jiddu Krishnamurti and Zen Kōans”.

Kroz horizont ostalih tema ovogodišnjeg skupa – „filozofsku praksu usmjerenu na rad s posebnim skupinama”, „egzistencijalnu psihoterapiju u suvremenom kontekstu”

te „unapređenje i zaštitu mentalnog zdravlja u zajednici” – nastojasmo otvoriti prostor za razmjenu ideja, iskustava i perspektiva. Filozofska praksa i egzistencijalna psihoterapija pružaju nam vrijedne alate i perspektive za suočavanje s raznim suvremenim životnim dilemama i poteškoćama te nam pomažu pronaći smisao i svrhu vlastita postojanja. U ovom tematu tim se tragovima kreću Filip Martin Svibovec člankom „*Homo absconditus* u duhu filozofske prakse” te Štefanija Kožić, Ana Kralj i Luka Janeš prilogom „Smisao života – od antike do egzistencijalizma i logoterapije”, kao i Ante Periša naslovom „Psihoterapijski učinak promjene perspektive”.

Ostali članci koji upotpunjavaju stranice ovog temata jesu Toma Gruica s člankom „From Meaningful Instructions to Learned Illness: Philosophical Perspectives on Psychopathology and the Dynamics of Information”, Vuk Trnavac s prilogom „*Metodoontološko* viđenje pojma *mentalnog zdravlja* kod Marxa, Freuda i frankfurtovaca”, Ivan Macut s člankom „Moralna filozofija Stjepana Zimmermanna: od spekulativne teorije prema življenoj praksi” te Jadranka Pavić, Mateja Krznar i Irena Kovačević s radom „Poteškoće i podrška obitelji djece oboljele od rijetkih bolesti”.

Cilj je projekta *Bioetika i aporije psihe*, baš kao i svih uspješnih godina do sada, na bioetičkoj transdisciplinarnoj platformi potaknuti raspravu i suradnju u vezi s temama koje su od suštinskog značaja za sve nas te dati doprinos širenju svijesti o važnosti kulture empatije, mentalnog zdravlja i njihovom integriranju u svakodnevni život i rad. U tom kontekstu, važno je naglasiti važnost kontinuiranog rada na unapređenju i zaštiti mentalnog zdravlja kako bi se stvorila otpornija i zdravija zajednica. Nadamo se da će ovaj tematski odjeljak jasno orijentacijski i argumentacijski ukazivati u postavljenom smjeru, potičući i inspirirajući na daljnja istraživanja, praksu i promišljanja o ovim bitnim temama. Te prije svega – povezati razne dimenzije i jezgre znanja u integrativno bioetički orijentacijski organizam brige i skrbi.

Zaključno – optimistično ustvrđujemo da se bioetička ploha ususrećivanja osoba, znanja i perspektiva nastavlja pokazivati plodnom i na putu druge polovice 2020-ih godina, napose na tlu Republike Hrvatske. Dio toga nastojimo predstaviti u ovome tematskom broju.